

Afgørelser – Reg. nr.: 01861.00

Fredningen vedrører: Uldrup Bakker

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet

15-05-1952

Kendelser

Deklarationer

FREDNINGSNÆVNET >

Matr. nr. 1a, Aakjær,

Falling sogn.

Anmelder:

D e k l a r a t i o n .

Undertegnede godsejer, kammerherre, Frode Neergaard, Tirsbæk, der ifølge skøde lyst den 17. april 1923 er ejer af ejendommen matr. nr. 1 a Aakjær, Falling sogn, påkægger herved med bindende virkning for mig og efterfølgende ejere den nævnte ejendom følgende fredningsbestemmelser:

Den del af Uldrupsgården, matr. nr. 1 a af Aakjær by, Falling sogn, som sædvanlig kaldes Uldrups Bakker, og som begrænses mod nord af en linie fra Uldrupsgaard i vestlig retning til plantagen, mod vest af plantagen, mod syd af Horsens fjord og mod øst af vejen fra Uldrupsgaard til fjorden, fredes således:

- 1) De nuværende, ikke dyrkede dele af området skal stadig henligge i deres nuværende tilstand, urørt af kulturindgreb. Disse områder må ikke opdyrkes eller beplantes, der må ikke græsses husdyr på dem, og der må intet foretages, der kan forstyrre floraen og faunaen og de naturlige overfladeformer. Spredning og opvækst af vildtvoksende træer og buske skal uhindret kunne finde sted, hvorimod selvsåede fremmede træarter (Gran, Fyr o.a.) vil være at fjerne ved nævnets foranstaltning. På foranledning af fredningsnævnet for Århus amt eller naturfredningsrådet og nævnet i forening kan udtynding og hugst ske i den indvandrende skov, hvor landskabelige, udsigtsmæssige eller videnskabelige grunde taler derfor.
- 2) De i øjeblikket dyrkede dele af arealet kan fortsat dyrkes på almindelig landbrugsmæssig vis.

førelse af bygninger af enhver art samt anbringelse af luftledninger, master, reklamer o.a. skæmmende indretninger er forbudt. Borttagning af sand, grus, støn og lignende må ikke foretages. Fredningen berører ikke ejerens ret til at afslå eller tillade adgang til det fredede areal.

Nærværende deklaration med vedhæftede kort, hvorpå det fredede areal er angivet, vil være at tinglyse som servitutstiftende på fornævnte ejendom med sikkerhed forud for al pantegæld.

Angående servituter henvises til ejendommens blad i tingbogen.

Påtaleberettiget er dels fredningsnævnet for Århus amt dels naturfredningsrådet.

Tirsbæk, den 15. maj 1952.

Frode Neergaard

Til vitterlighed om underskriftens ægthed, dateringens rigtighed og underskriverens myndighed.

Navn: Adda Neergaard

Navn: Ebba Neergaard

Stilling: Kammerherreinde

Stilling: Hofdame

Bopæl: Tirsbæk pr. Vejle.

Bopæl: Amaliegade, København.

Tinglyst i retskreds nr. 53, Hads herred den 21. juli 1952.

Afskriftens rigtighed bekræftes.

A a r h u s, den 29. juli 1952.

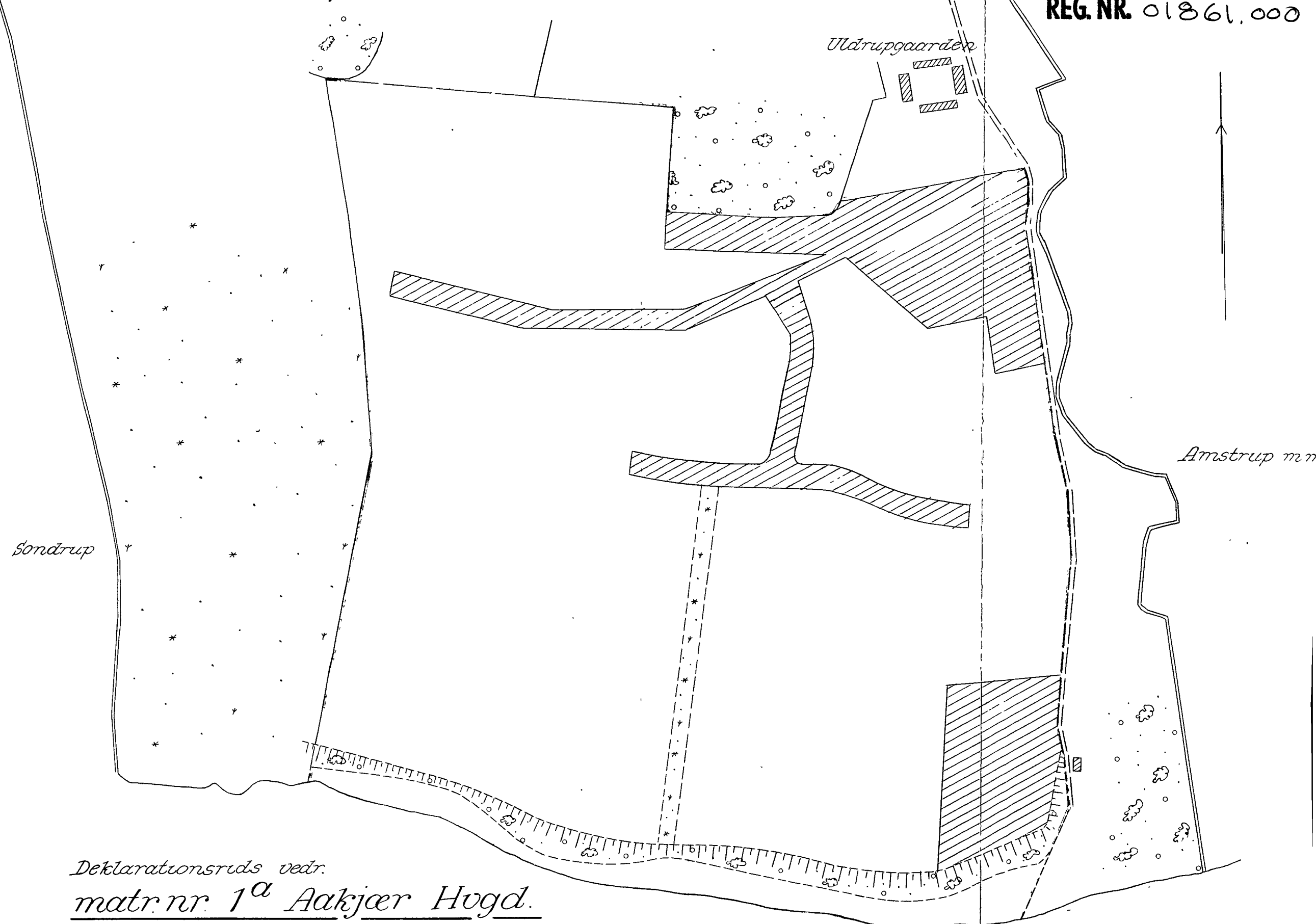
Johannes Stenderup

denne Kort-Genpart er nøjagtig Genpart af det originale Kort vedrørende Ejendommen

Justitministeriets Genpartskontor

Nr. 1° Aakj. Høvd. Felling sogn attesteres herved.

Aarhus, d. juni 1952 Navn: T. G. Rindholm

Deklarationsruds vedr.
matr. nr. 1^a Aakjær Høvd.

Felling sogn

Horsens Fjord

Det fredede areal er omkredset med grønt
de dyrkede dele af det er fremhævet med rød skræ-
vering

Kortet udfærdiget efter delvis opmåling i
marken i maj 1952

T. G. Rindholm

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.:

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 3. juli 2020

FN-MJØ-128-2019. Beskæring af bevoksning, kørespor og rydning af underskov på Aakær Gods

Fredningsnævnet modtog den 4. oktober 2019 en anmeldelse fra Danmarks Naturfredningsforenings afdeling i Odder om beskæring af bevoksning, kørespor, rydning af underskov og bygningsændringer på Kanalhuset på matr.nr. 1o Åkær Hgd. Falling, Vads Møllevvej 32, 8300 Odder. Ejendommen er en del af Aakær Gods, som ejes af Johan Koed Jørgensen. Fredningsnævnet modtog endvidere den 29. oktober 2019 Danmarks Naturfredningsforenings anmeldelse om en etableret terrasse omkring Kanalhuset og den 19. november 2019 Odder Kommunes udtalelse om de anmeldte forhold.

Fredningsnævnet behandlede spørgsmålene på et møde med besigtigelse den 20. november 2019 og meddelte ved afgørelse af 12. december 2019 dispensation til bygningsændringerne på og ændringerne omkring Kanalhuset (FN-MJØ-106-2019), men udsatte i øvrigt afgørelsen af de andre forhold på indhentelse af nødvendige yderligere oplysninger. Denne del af sagen blev tildelt et nyt sagsnummer (FN-MJØ-128-2019).

Fredningsnævnet modtog efterfølgende den 7. januar 2020 Odder Kommunes supplerende udtalelse, den 10. januar 2020 Danmarks Naturfredningsforenings yderligere bemærkninger, den 25. februar 2020 Miljøstyrelsens udtalelse som teknisk bistand i sagen og den 2. april 2020 Odder Kommunes yderligere supplerende udtalelse.

Ejendommens ejer har efterfølgende haft sagsfremstillingen i høring.

Fredningen

Arealerne er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 8. juli 1977 om fredning af arealer ved Sondrup og Åkjær i Odder Kommune. Arealerne skal bevares i deres tilstand på fredningstidspunktet. Ændringer i terrænet eller terrænformerne er ikke tilladt. Arealer, som ikke hidtil har været udlagt som skov eller plantage, må ikke uden tilladelse fra fredningsnævnet indtages til en sådan anvendelse. Fredningen er ikke til hinder for, at de eksisterende skovarealer drives efter sædvanlige forstmæssige principper. Det er nævnt i fredningsnævnets forudgående fredningsafgørelse af 27. december 1972, at ca. 56 ha af matr.nr. 1a i forvejen var fredet ved en frivillig deklaration af 15. maj 1952. Denne fredning blev ikke ophævet ved fredningen af arealer ved Sondrup og Åkjær.

Arealerne er således delvist endvidere omfattet af en fredningsdeklaration af 15. maj 1952 om fredning af Uldrup Bakker. Der er ikke anført et formål med fredningen. Det fremgår, at nuværende ikke dyrkede dele af området stadig skal henligge i deres tilstand på fredningstidspunktet urørt af kulturindgreb. Disse områder må ikke opdyrkes eller beplantes, der må ikke græsses husdyr på dem, og der må intet foretages, som kan forstyrre floraen og faunaen og de naturlige overfladeformer. Spredning og opvækst af vildtvoksende træer og buske skal uhindret kunne finde sted, hvorimod selvsåede fremmede træarter (gran, fyr o.a.) vil være at fjerne ved fredningsnævnets foranstaltning. På foranledning af fredningsnævnet kan udtynding og hugst ske i den indvandrende skov, hvor landskabelige eller videnskabelige grunde taler derfor. De på fredningstidspunktet dyrkede dele af det fredede areal kan dog fortsat dyrkes på almindelig landbrugsmæssig vis.

Fredningen af Uldrup Bakker beskriver den relevante del af fredningsgrænsen således: "Den del af Uldrupgården, matr.nr. 1a af Aakjær by, Falling Sogn, som sædvanlig kaldes Uldrup Bakker, og som begrænses mod nord af en linie fra Uldrupgaard i vestlig retning til plantagen, mod vest af plantagen, mod syd af Horsens fjord og mod øst af vejen fra Uldrupgaard til fjorden"

Miljøstyrelsen har som teknisk bistand til fredningsnævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 4 henvist til afgrænsningen af fredningen af Uldrup Bakker i det digitale fredningskort og overført det til et luftfoto på den nedenfor anførte måde. Miljøstyrelsen har herved præciseret, at det areal, som er beliggende vest for den indtegnede grænse, er omfattet af begge fredninger, mens det areal, der er beliggende øst for grænsen alene er omfattet af fredningen af arealer ved Sondrup og Åkjær.

Danmarks Naturfredningsforenings anmeldelse

Danmarks Naturfredningsforening anførte, at bevoksningen på den beskyttede naturtype strandeng sydvest for Kanalhuset var skåret helt i bund, og at der var efterladt dybe kørespor. Sydøst for Kanalhuset var underskoven blevet ryddet og træerne opstammet i et område, som ifølge Miljøportalen er den beskyttede naturtype mose.

Odder Kommunes udtalelse

Odder Kommune udtalte den 19. november 2019 efter en besigtigelse af arealet sammen med ejeren og dennes advokat i relation til slåning af strandeng og afsætning af dybe kørespor, at det fremgår af luftfoto, at den vestlige del af strandengen er blevet slået årligt siden 2002, og at der de fleste år sås tydelige kørespor. I 2017 er den østlige del af strandengen muligvis også slået. Strandengen er domineret af tagrør. Den vestlige del er kortslået, og der er lavet flere kørespor. Ejeren har også oplyst, at den vestlige del af strandengen slås hvert år, når der er tid til det ofte efter høst. Den vestlige del er ikke slået i 2019, da det er for vådt at køre på. Strandenge er omfattet af rydningspligt, hvis ikke de er meget våde. Rydningspligten betyder, at de skal vedligeholdes f.eks. ved slåning, slæt eller afgræsning efter behov, idet opvækst af træer og buske ikke må være mere end fem år gamle. Fredede arealer er ikke omfattet af rydningspligt, hvis pligten er i uoverensstemmelse med fredningen. Det er kommunens vurdering, at rydningspligten på de lysåbne strandenge og den heraf følgende slåning ikke er i strid med fredningen. Afsætning af kørespor vurderes ikke at være forhold, der er omfattet af fredningen.

Odder Kommune udtalte om rydning af underskov og opstamning af træer i mose, at kommunen har gennemgået luftfoto for at kortlægge arealets driftshistorie. Det var skovbevokset til og med 2002. Det er i 2004 lysåbent med spredte træer og med tydelige kørespor. Herefter sker der løbende opvækst af træer, som ryddes jævnlige. I 2010 er der afsat kørespor i forbindelse med rydning. Ejeren har oplyst, at der skete stormfald omkring 1999. Herefter er der ryddet for opvækst af rød-el hvert 2.-3. år. I 2019 er der foretaget sædvanlig rydning af opvækst af rød-el med buskrydder. Mosearealet fremtrådte ved kommunens besigtigelse som et lavtliggende areal med varieret typisk mosevegetation og spredte store elletræer, som er opstammede. Dele af arealet er med dominans af nælde. Der ligger en del små fældede elletræer på den nordvestlige del af arealet. Arealet er klippet/slået, men der er intakte topstartuer. Der er mange vandfyldte kørespor på arealet. Det fremgår af fredningen af arealer ved Sondrup og Åkjær, at den ikke hindrer, at eksisterende skovarealer drives efter sædvanlige forstmæssige principper.

Odder Kommune oplyste i øvrigt i relation til Natura 2000, at arealet er beliggende indenfor Natura 2000-område nr. 56 Horsens Fjord, havet øst for og Endelave og er udpeget som habitatnaturtype på udpegningsgrundlaget. I 2006 kortlagde Miljøstyrelsen mosen som elle- og askeskov. I 2011 kortlagde styrelsen mosen som rigkær med bemærkning om, at ellesumpen var ryddet inden for de senere år. Med denne kortlægning er kommunen forpligtet til at sikre, at rigkæret opnår en gunstig bevaringsstatus.

Odder Kommune udtalte yderligere i relation til naturbeskyttelseslovens § 3, at mosen er omfattet af forbuddet mod tilstandsændringer. Mosen var af typen elle-askeskov indtil et tidspunkt mellem 2002 og 2004, hvorefter den ændrer karakter til en lysåben tilstand. Hittidig udnyttelse af den naturlige træbevoksning til træproduktion kan fortsætte uden dispensation. Der kan udføres såvel tyndings-hugster som ren-afdrift under forudsætning af, at der ikke derved sker andre ændringer, som medfører, at ellesumpen ikke genopstår som sådan. Fjernelse af træerne mellem 2002 og 2004 er derfor ikke i strid med naturbeskyttelseslovens § 3. De dybe kørespor, som ses på luftfoto i 2004, er dog en tilstandsændring, som kan undgås ved udlægning af køreplader. Driften efter 2004 har fastholdt den lysåbne tilstand og har herved forårsaget, at elle-/askeskoven ikke er genopstået på arealet. Det vurderes at være i strid med naturbeskyttelseslovens § 3. I forbindelse med de generelle naturtilsyn har arealet været besigtiget af Århus Amt i 2006 og af Odder Kommune i 2008 og 2015, uden at der er reageret på, at der er sket tilstandsændringer. Kommunen skal som tilsynsmyndighed foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning. Der må ved dispensationer fra naturbeskyttelseslovens § 3 ikke træffes afgørelser, der kan skade udpegningsgrundlaget. Kommunen afventer fredningsnævnets stillingtagen inden udarbejdelse af en lovliggø-

relse. Kommunen vil i en afgørelse lægge vægt på, at træerne er fjernet i forbindelse med stormfald, og at der siden 2006 er foretaget fem besigtigelser af arealet, uden at myndighederne har reageret på tilstandsændringen. Der vil ligeledes blive lagt vægt på, at arealet i relation til Natura 2000 er kortlagt som rigkær, og at kommunen i sin udøvelse af beføjelser skal lægge Natura 2000-planerne til grund.

Fredningsnævnets besigtigelse

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 20. november 2019. I besigtigelsen deltog endvidere Johan Koed Jørgensen med advokat Jens Glavind, arkitekt Niels Vium, Jette Vohlert og Kristian Thomsen, Odder Kommune ved Bent Mortensen, Merete Johannsen og Heida Thorgeirsdottir, Danmarks Naturfredningsforening ved Ib Salomon og Landsforeningen for Bygnings- og landskabskulturs lokalafdeling i Odder ved Nikolaj Hyllestad og Sigmundur Hyllestad.

Johan Koed Jørgensen og advokat Jens Glavind redegjorde indledningsvis for historikken omkring Aakær Gods og herunder særligt bygningernes forfaldne tilstand, da Johan Koed Jørgensen trådte til med genoprettelsen af og sin efterfølgende erhvervelse af godset. Fredningsnævnet fik herved udleveret historiske billeder af bygningernes udseende. Det blev i den forbindelse oplyst, at områdets pleje har været kendt af det daværende amt, Miljøstyrelsen og Odder Kommune, som ikke har haft bemærkninger til forholdene. Bent Mortensen bekræftede dette.

Strandengen blev besigtiget, og forholdene omkring den blev drøftet. Det kunne konstateres, at bevoksningen var skåret ned, og at der var etableret et flere meter bredt slået bælte ned til vandet. Johan Koed Jørgensen oplyste, at der har været flere forskellige formål med at "rydde op" på strandengen. Sivene er fjernet for at gøre området åbent, herunder også for at åbne op til den kulturhistoriske kanal, som Kanalhuset er opkaldt efter. Området er åbent for offentligheden, som kan gå helt ned til vandet, og det er muligt for de jægere, som bruger området, at sætte en båd i vandet. Bent Mortensen oplyste som supplement til Odder Kommunes udtalelse, at det naturmæssigt kan være godt at foretage en sådan oprydning på strandengen. Det er imidlertid et reelt problem med de store kørespor, som er udtryk for, at der er brugt for store og tunge køretøjer til arbejdets udførelse. Det er nødvendigt, at der fremadrettet bruges mindre køretøjer, og kommunen er i dialog med godset herom. Johan Koed Jørgensen bekræftede at være indstillet på, at en fremtidig pleje sker efter kommunens anvisninger. Ib Salomon bemærkede, at det kan være godt med rydninger, men at det sker for ofte. Det vil være bedre, hvis det ikke udføres så ofte som sket.

Stedet for den anmeldte rydning af underskov blev besigtiget. Johan Koed Jørgensen oplyste, at der er fjernet rødel med buskryder, herunder ned til kanalen. Der er ikke brugt maskiner. Der er herudover fjernet træer, som er væltet i storm. Miljøstyrelsen har sagt ok til rydningen grundet områdets fauna. Bent Mortensen oplyste som supplement til Odder Kommunes udtalelse, at den skete rydning er udført i overensstemmelse med de principper, som kommunen selv bruger i relation i Riggkær. Fredningsnævnets ministerudpegede medlem anerkendte det anførte om Riggkær, men udtrykte betænkelighed i relation til den Elle-askeskov, som kunne ses på moseområdet. Merete Johannsen oplyste, at Elle-askeskov tidligere har været kortlagt som habitatnaturtype på arealet, men at det ikke længere er det, men derimod fortsat er kortlagt som sådan på det areal, som kan ses liggende umiddelbart ved siden af det berørte område.

Odder Kommune oplyste på fredningsnævnets formands forespørgsel, at Odder Kommunes omtale af Natura 2000 ikke indeholder en egentlig vurdering af forholdenes konsekvens på området og om bilag IV-arter. Han oplyste derfor med henvisning til naturbeskyttelseslovens § 50, at fredningsnævnet ikke kan træffe afgørelse om forholdene - bortset fra ændringerne ved Kanalhuset - før der foreligger en udtalelse herom. Merete Johannsen oplyste, at en sådan vil blive udarbejdet, men at det er muligt, at det vil være nødvendigt at inddrage Miljøstyrelsen i spørgsmålet. Formanden bekræftede i øvrigt på advokat Jens Glavinds forespørgsel, at en sådan udtalelse vil blive sendt i høring.

Odder Kommunes supplerende udtalelse

Odder Kommune udtalte den 7. januar 2020 supplerende om Natura 2000, at strandengen syd for Kanalhuset er en del af udpegningsgrundlaget. Strukturindekset er moderat, mens artsindekset er ringe. Den samle-

de naturtilstand er ringe. Hvis strandene ikke er meget våde, er de omfattet af en rydningspligt efter jordresursebekendtgørelsen og skal derfor vedligeholdes f.eks. ved slåning, slæt eller afgræsning efter behov, idet opvækst af træer og buske ikke må være mere end fem år gamle. Fredede arealer er ikke omfattet af rydningspligten, hvis pligten er uoverensstemmende med fredningen. Da der er to modstridende fredninger, er det uklart, om en rydningspligt er i strid med fredningen. Ejeren har oplyst, at arealet ikke er omfattet af støtteordninger eller andet med krav om slåning på et givent tidspunkt. Efter bekendtgørelsens regler må arealet kun slås eller ryddes fra 1. august til 30. april. Høslet må kun ske fra 1. juli til 30. april. Det er kommunens vurdering, at slåning i overensstemmelse med reglerne ikke vil påvirke naturtypen og dertil knyttede arter i negativ retning, dog under forudsætning af at der ikke afsættes dybe kørespor. Det fremgår i øvrigt af vedhæftede målebordsblade fra 1862-1899 og luftfotos fra 1954 og 1999, at adgangsvejen over stranden er en gammel adgangsvej. Miljøstyrelsen kortlagde i 2006 mosen sydøst for Kanalhuset som elle- og askeskov, men ændrede i 2011 kortlægningen til rigkær med en bemærkning om, at ellesumpen var ryddet inden for de senere år. Begge naturtyper er grundvandsfødte naturtyper, og tilgroningsgraden er bestemmende for, om arealet kortlægges som rigkær eller elle- og askeskov. Arealets status er rigkær og er beregnet til at have et ringe strukturindeks og et moderat artsindeks, der samlet set giver en ringe naturtilstand. Arealet er ikke kortlagt som levested for arter på udpegningsgrundlaget. Med den nuværende kortlægning som rigkær er kommunen og andre myndigheder forpligtet til at sikre, at rigkæret opnår en gunstig bevaringsstatus, hvilket også indebærer, at arealet skal holdes lysåbent. Rydning af opvækst af rød-el bidrager til at fastholde rigkærets lysåbne tilstand, og det er en plejeform, kommunen udfører i rigkæret øst for arealet. Det er kommunens vurdering, at rydning af opvækst af rød-el ikke vil påvirke rigkæret og dertil knyttede arter i negativ retning, dog under forudsætning af, at der ikke afsættes dybe kørespor, som vil ødelægge rigkærets struktur.

Odder Kommune udtalte videre, at slåning af stranden og rydning af opvæksten af rød-el ikke vil påvirke bilag IV-arter under forudsætning af, at der ikke afsættes væsentlige kørespor. Der vil heller ikke ske en påvirkning ved opstamning af store træer efter fastsatte retningslinjer herfor.

Odder Kommune udtalte i øvrigt, at kommunen var indstillet på at meddele dispensation i relation til naturbeskyttelseslovens § 3, hvis mosens status af rigkær blev fastholdt.

Odder Kommune opfordrede i øvrigt på baggrund af den overlappende kortlægning af arealet som rigkær og elle- og askeskov, at fredningsnævnet indhentede teknisk bistand hos Miljøstyrelsen, så forholdet kan udredes, og så det kan afklares, om det er kortlægningen som rigkær, der skal lægges til grund for habitatvurderingen.

Danmarks Naturfredningsforenings supplerende bemærkninger

Danmarks Naturfredningsforenings afdeling i Odder anførte den 10. januar 2020 i relation til stranden, at 1952-fredningen er mere restriktiv end 1977-fredningen. Det er forkert, at strandegnen overhovedet bliver slået, da det aldrig har været hensigten med 1952-fredningen. Ifølge den fredning skal områderne henligge i deres tilstand på fredningstidspunktet urørt af kulturindgreb, og det er netop kulturindgreb, som har medført, at den samlede naturtilstand er ringe. De ikke berørte strandene øst og vest for Kanalhuset har det fint, mens stranden nedenfor Kanalhuset er præget af dybe kørespor og kørsel med alt for tunge maskiner. Den bliver tilsyneladende slået ganske tit og var i hvert fald slået i bund i februar, april og september 2019. Ejerenes begrundelse for slåningen viser også, at det ikke er hensynet til den beskyttede naturtype, der vejer tungest. Odder Kommune bemærkede i øvrigt under besigtigelsen, at vandfyldte kørespor kan fungere som levested for strandtuds, men strandtuds er naturfredningsforeningen bekendt ikke konstateret på den pågældende kyst. Der er under alle omstændigheder for mange og dybe kørespor i strandegnen, der som følge af fredningen ikke er omfattet af en rydningspligt. Naturfredningsforeningen har i øvrigt aldrig anfægtet eller betvivlet eksistensen af en adgangsvej. Der er i relation til rigkæret også dybe kørespor. Rigkær er en sjælden naturtype, som gør det ekstra vigtigt at fare med lempe. Naturfredningsforeningen har i øvrigt ikke kendskab til, at Miljøstyrelsen som ellers anført under besigtigelsen skulle have sagt ok til rydningen grundet området fauna. Det er sammenfattende naturfredningsforeningens opfattelse, at indgrebene

ikke er foretaget af hensyn til den fredede natur, men snarere som et forsøg på at sikre den bedst mulige havudsigt og at få området til at fremstå mere som park end som natur.

Miljøstyrelsens udtalelse

Miljøstyrelsen udtalte den 25. februar 2020, at arealet ikke er kortlagt som en naturtype omfattet af habitatdirektivet.

Odder Kommunes yderligere supplerende udtalelse

Odder Kommune udtalte den 2. april 2020, at Odder Kommune ved en henvendelse til Miljøstyrelsen har fået oplyst, at den nye kortlægning for arealet er gældende fra offentliggørelsen af kortlægningsdata i 2019. Arealets status som rigkær er således bortfaldet i de gældende Natura 2000-handleplaner. Denne ændring er ikke synlig i kortgrundlaget for de gældende Natura 2000-handleplaner, og kommunen var ikke orienteret om, at de nye kortlægningsdata var offentliggjort. Kommunen var derfor ikke opmærksom på ændringen. På baggrund af den ændrede kortlægning har kommunen revideret den del af udtalelsen, der vedrører naturarealet sydøst for Kanalhuset, men ikke køresporene.

Ved kortlægningen i 2006 blev mosen kortlagt af Miljøstyrelsen som elle- og askeskov og i 2011 som rigkær med bemærkning om, at ellesumpen var ryddet inden for de senere år. I Natura 2000-plan 2016-2021 har arealet således haft status som rigkær og en del af udpegningsgrundlaget. Rigkær er en naturtype, som på nationalt biogeografisk niveau har haft så stor en tilbagegang, at den er opført som en truet naturtype. Arealet blev besigtiget i 2017, hvor Miljøstyrelsen vurderede, at det ikke opfylder kriterierne for rigkær eller andre naturtyper på habitatdirektivet. Miljøstyrelsen har nu oplyst, at arealets status som rigkær er bortfaldet i de gældende Natura 2000-handleplaner. Kommunen skal udarbejde Natura 2000-handleplaner, der skal medvirke til, at arter og naturtyper, som det enkelte område er udpeget for, opnår gunstig bevaringsstatus. Ifølge Natura 2000-planen er rigkær indenfor Natura 2000-området overvejende i god naturtilstand, idet størsteparten, nemlig Amstrup enge på nordsiden af Horsens Fjord afgræsses af kreaturer. For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur-/skov-tilstandsklasse I eller II, er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang. Arealet grænser op til det store sammenhængende græsningsareal i Amstrup enge med værdifulde rigkær, som udgør en vigtig spredningskilde til omkringliggende arealer. Kommunen vurderer, at det er muligt, at arealet med den rette naturpleje igen kan udvikle sig til habitatnaturtypen rigkær og dermed bidrage til målsætningen om, at udviklingen i areal og tilstand af denne truede naturtype er stabil eller i fremgang. Det er kommunens vurdering, at naturpleje, der holder opvækst af træer nede og medfører en positiv udvikling af arealets artssammensætning og strukturer, kan fremme udviklingen mod den sjældne naturtype rigkær og dermed påvirke Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag i positiv retning. Det er kommunens vurdering, at rydning af opvækst af rødel ikke forringer eller ødelægger den økologiske funktionalitet af yngle- og rasteområder for eventuelt forekommende bilag IV-arter, hvis rydningen ikke giver anledning til væsentlige kørespor. Opstamning af træer vurderes ikke at påvirke den økologiske funktionalitet af bilag IV-arter, hvis retningslinjer omkring flagermus og beskæringsperiode overholdes.

Odder Kommune udtalte herefter som sin vurdering, at opretholdelse af den lysåbne tilstand vil kunne bidrage positivt til udviklingen i areal og tilstand af rigkær og dermed have en positiv effekt på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag. Kommunen er således indstillet på at meddele dispensation i relation til naturbeskyttelseslovens § 3 til fastholdelse af den lysåbne tilstand ved naturplejetiltag, der holder vedvækster nede og medfører en positiv udvikling af arealets artssammensætning og strukturer. Naturplejen kan udføres manuelt med buskryder, så der ikke afsættes kørespor og sker ødelæggelse af naturarealets strukturer. Kommunen anbefaler dog græsning som den optimale naturpleje og kan være behjælpelig med at undersøge, om der findes støtteordninger til opsætning af hegn.

Advokat Jens Glavind har som advokat for Aakær Gods i anledning af Odder Kommunes udtalelse anført, at det på grund af den meget bløde bund, der hersker i området, ikke er muligt og forsvarligt at anvende græs-

ning som naturpleje. Aakær Gods ønsker fremadrettet, at der anvendes buskrydder/rabatklipper i området efter de gældende regler.

Fredningsnævnets afgørelse

Det fremgår af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, at fredningsnævnet kan meddele dispensation til et projekt, hvis det ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet dog kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Dele af strandengen er omfattet både af fredningen af arealer ved Sondrup og Åkjær og af fredningen af Uldrup Bakker. Det er fredningsnævnets opfattelse, at dette område derfor er beskyttet af begge fredninger, og at der ved eventuelle uoverensstemmelser konkret må tages stilling til konsekvenserne heraf.

Det fremgår af fredningen af Uldrup Bakker, at de på fredningstidspunktet ikke dyrkede dele af området stadig skal henligge i deres tilstand på fredningstidspunktet urørt af kulturindgreb. Disse områder må ikke opdyrkes eller beplantes, der må ikke græsses husdyr på dem, og der må intet foretages, som kan forstyrre floraen og faunaen og de naturlige overfladeformer. Spredning og opvækst af vildtvoksende træer og buske skal uhindret kunne finde sted, hvorimod selvsåede fremmede træarter (gran, fyr o.a.) vil være at fjerne ved fredningsnævnets foranstaltning.

Den skete beskæring af den del af strandengen, som er omfattet af fredningen af Uldrup Bakker, er derfor i strid med fredningens formål, og fredningsnævnet kan derfor ikke meddele dispensation til beskæringen, der således skal ophøre. Afgrænsningen fremgår af denne afgørelses kortmateriale ovenfor i afsnittet om "Fredningen".

Den øvrige del af strandengen og arealet sydøst for Kanalhuset er alene omfattet af fredningen af arealer ved Sondrup og Åkjær. Det fremgår af fredningen, at arealernes tilstand på fredningstidspunktet skal bevares. Det fremgår videre, at fredningen ikke hindrer, at eksisterende skovarealer drives efter sædvanlige forstmæssige principper.

Fredningsnævnet må efter oplysningerne fra Odder Kommune lægge til grund, at arealet sydøst for Kanalhuset oprindeligt var skov, men fredningsnævnet finder ikke, at de skete indgreb er udtryk for skovdrift efter almindelige forstmæssige principper.

Da de skete rydninger har ændret områdets tilstand, er det fredningsnævnets opfattelse, at de forudsætter fredningsnævnets dispensation.

Da rydninger imidlertid ikke strider mod fredningens formål, hvis de sker hensigtsmæssigt, meddeler fredningsnævnet dispensation på vilkår om, at rydningerne kun må ske med håndbetjente knivslåmaskiner, buskryddere eller lignende lette maskiner.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevarerklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevarerklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Bjarne Pedersen,

2. Johan Koed Jørgensen,
3. Advokat Jens Glavind,
4. Odder Kommune, sagsnr. S2019-10276,
5. Miljøstyrelsen,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Odder,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Odder,
10. Dansk Botanisk Forening, København,
11. Friluftsrådet, centralt,
12. Friluftsrådet, kreds Århus Bugt,
13. Region Midtjylland,
14. Slots- og Kulturstyrelsen.

Den 12. oktober 2021

FN-MJØ-114-2021. Afmærkning af stiforløb på Aakær Gods

1. Sagens baggrund

Fredningsnævnet modtog den 10. august 2021 Odder Kommunes anmodning om fredningsnævnets stillingtagen i en sag om afmærkning af en sti på Aakær Gods, matr.nr. 1o Åkær Hgd. Falling.

Det fremgår af Odder Kommunes anmodning, at Horsens-, Hedensted- og Odder kommuner har tilsluttet sig ideen om at afmærke en sammenhængende rute langs Horsens fjord. På nordsiden af fjorden i Odder Kommune ønskes stien afmærket gennem Sondrup-Åkjær fredningen. Her har Århus Amt tidligere afmærket stier, og en af disse afmærkede stier ønskes genafmærket som Horsens Fjord-stien. Den nuværende afmærkning er tjenlig til udskiftning. Der ønskes afmærkning af det stiforløb, der blev udlagt ved fredningen. Dette stiforløb afviger en smule fra det forløb, der blev afmærket af Århus Amt. Projektet vil kræve 4 afmærkningspæle. Endvidere ønskes den eksisterende vejvisning til Blakshøj og infotavlen ved Vads Møllevvej fra amtets tid udskiftet. Da Aakær Gods har afvist dette, anmoder kommunen om fredningsnævnets stillingtagen til, om kommunen har ret til at foretage den ønskede afmærkning og udskiftning af vejviser og infotavle.

Projektet er beskrevet i et notat, som ikke medtages i udtalelsen, men er i øvrigt illustreret ved følgende oversigtskort:

Advokat Jens Glavind har for Aakær Gods principalt påstået sagen afvist med henvisning til, at fredningsnævnet ikke har kompetence til at træffe afgørelse om, hvilken form for skiltning der skal være i en privatejet skov. Det er kun ejeren, der kan bestemme det, og det er ejeren, der kan søge om tilladelse til en eventuelt ændret skiltning. Derudover anføres det, at den ønskede skiltning har karakter af et ekspropriativt indgreb, idet kommunen sammen med andre kommuner ønsker at afmærke en sammenhængende rute langs Horsens fjord. Det ønsker Aakær Gods ikke at være en del af. Aakær Gods skiltning vil altid have karakter af den skiltning, som er i privat skov, og intet andet. Sagen for fredningsnævnet drejer sig ikke om retten til at benytte den privatejede skovs stier til Horsens Fjord-stien, og det ønsker Aakær Gods under ingen omstændigheder at give tilladelse til. Bestemmelser i fredningsafgørelser går forud for naturbeskyttelseslovens bestemmelser, og fredningen fra 1952 giver Aakær Gods ret til at forbyde adgang for offentligheden. Fredningen giver derfor Aakær Gods ret til at regulere, hvem der skal have adgang til de fredede arealer, og der vil ikke blive givet lov til, at Horsens Fjord-stien går igennem den private skov.

2. Fredningerne ved Aakær Gods og fredningsnævnets udtalelser om et stiforløb i Mols Bjerge

Fredningerne ved Aakær Gods

Størstedelen af stien er beliggende på den del af ejendommen, der er omfattet af en fredningsdeklaration af 15. maj 1952 om fredning af Uldrup Bakker. Der er ikke anført et formål med fredningen. Det fremgår af fredningen, at den ikke berører ejerens ret til at afslå eller tillade adgang til det fredede areal.

Stiforløbet er endvidere omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 8. juli 1977 om fredning af arealer ved Sondrup og Åkjær. Fredningen har ikke en formålsbestemmelse, men fredningspåstanden var begrundet i områdets betydelige landskabelige værdier, navnlig på grund af beliggenheden ved Horsens fjord, det stærkt kuperede terræn, den meget varierende fauna og den betydelige rekreative værdi. Det fremgår af fredningsbestemmelsen om offentlig adgang, at der udover den adgang, der måtte bestå i henhold til andet grundlag end fredningen, gives offentligheden adgang til umotoriseret færdsel ad de stier, veje og arealer, som ved særlig signatur er angivet på fredningskortet. Det fremgår videre af fredningens bestemmelser om anlæg i forbindelse med fredningen, at de nyudlagte stier indrettes og vedligeholdes ved fredningsplanudvalgets foranstaltning og regning, og at fredningen ikke er til hinder for, at der senere - i det omfang der måtte være behov for det – tilvejebringes yderligere parkeringsmulighed og etableres de til områdets rekreative udnyttelse fornødne indretninger, herunder toiletbygninger mv. efter aftale med fredningsnævnet.

Fredningsnævnets udtalelser om et stiforløb i Mols Bjerge

Fredningsnævnet fremkom den 12. august 2017 med følgende udtalelse om et stiforløb i Mols Bjerge (FN-MJØ-123-2016):

”Naturklagenævnets afgørelse af 12. september 1994 om fredning af den sydlige del af Mols Bjerge indeholder i § 12 bestemmelser om udvidelse af den adgang til færdsel og ophold, der tilkommer offentligheden i henhold til naturbeskyttelsesloven. Offentligheden har ret til at færdes til fods og på cykel på de strækninger, der er vist på fredningskortet med signatur for sti, og som på arealer i privat eje ikke uden ejerens samtykke må gives en større bredde end 2,5 meter. Disse stier kan omlægges efter beslutning herom under plejeplanlægningen, jf. fredningsbestemmelsernes § 14. Hvis arealet er i privat eje, kræver en fravigelse af det på fredningskortet viste forløb dog samtykke fra vedkommende grundejer eller fredningsnævnet, hvis grundejerens samtykke ikke kan opnås. Fredningen ses ikke at indeholde bestemmelser om skiltning af de stier, der er udlagt i fredningen, men det fremgår af fredningsbestemmelsernes § 9, litra e om bebyggelse og andre anlæg, at fredningen ikke hindrer, at der i overensstemmelse med plejeplanlægningen etableres bygninger eller andre anlæg i forbindelse med offentlighedens

færdsel og ophold i området. Det fremgår således også af fredningsbestemmelsernes § 14 om plejeplanlægning bl.a., at der skal udarbejdes en plejeplan. Fredningen ses heller ikke at indeholde bestemmelser om stiens brug til egentlige arrangementer.

Det fremgår endvidere af plejebekendtgørelsen § 1, at kommunalbestyrelsen kan gennemføre plejeforanstaltninger på fredede ikke statslige arealer, når dette tjener til opnåelse af formålet med fredningen og ikke strider mod fredningsbestemmelserne. Foranstaltningerne kan gennemføres med ejerens eller brugerens samtykke eller efter fredningsnævnets tilladelse, hvis ejeren eller brugeren ikke er enig i plejeforanstaltningerne.

Det er fredningsnævnets opfattelse, at Syddjurs Kommune i medfør af en plejeplan er berettiget til at markere den sti, der er udlagt i fredningen, ved skilte langs stien, hvis der kan opnås enighed med ejeren eller brugeren eller i mangel af enighed ved fredningsnævnets tilladelse. Det er endvidere fredningsnævnets opfattelse, at en ejer eller bruger ikke er berettiget til at opsætte skilte, der søger at hindre adgangen til stien, eller søger at bibringe offentligheden en opfattelse af, at et stiforløb ikke er en del af den udlagte sti.

Offentlighedens adgang i øvrigt er reguleret i naturbeskyttelsesloven, og fredningsnævnet er ikke tillagt kompetence til at træffe afgørelse om brugen af stien, herunder til planlagte arrangementer.

Fredningsnævnet er heller ikke tillagt kompetence til at træffe afgørelse om annoncering omkring stien, idet et sådant spørgsmål i sidste ende må afklares ved et civilt søgsmål.”

Fredningsnævnet fremkom den 31. januar 2018 med følgende supplerende udtalelse:

” Syddjurs Kommune har herefter den 24. januar 2018 til fredningsnævnet sendt et notat fra Nationalpark Mols Bjergerne om afmærkning af Mols Bjergerne-stien (kvalitetsvandrestien). Det er anført, at stien er et 20 km stiforløb rundt i Mols Bjergerne-fredningerne Nord og Syd. Den er afmærket på Nationalparkens stikort over området på samme måde som de øvrige stier i området. Afmærkningen består primært af skilte på eksisterende pæle og låger eller lignende eller afmærkning med maling på træer, stolper, sten mv. alt efter, hvilken type sti der er tale om. Stiforløbet gennem Vistoft er som nævnt en del af Mols Bjergerne-stien, der er afmærket med små 10 x 10 cm skilte. Der er tale om 4-6 afmærkninger på stykket fra Daalerne gennem Vistoft plantage til Mols Bjergervej. Afmærkning skal selvfølgelig placeres, så de giver mindst mulig gene for skovdriften, men samtidig sikrer at publikum bliver på det stiforløb, der er udlagt i fredningen.

Syddjurs Kommune har ved fremsendelsen af notatet til fredningsnævnet anført, at det fremgår af notatet, at afmærkningen af kvalitetsvandrestien bliver med skilte med selvstændig markering, så man kan se, at man befinder sig på en kvalitetsvandresti. Afmærkningen er således afvigende fra den afmærkning, der anvendes til at markere, at man er på den sti, der er udlagt i fredningen. Kommunen ønsker derfor oplyst, om det fremsendte giver anledning til en ændring i fredningsnævnets opfattelse af, at plejeudvalget kan træffe afgørelse om ændring af skiltningen på strækningen gennem Vistoft Plantage.

Fredningsnævnet kan i den anledning udtale, at det fremsendte ikke giver anledning til en ændring i fredningsnævnets opfattelse omkring skiltning, der kommer til udtryk i fredningsnævnets notat af 9. august 2017. Det er således fortsat fredningsnævnets opfattelse, at Syddjurs Kommune i medfør af en plejeplan er berettiget til at markere den sti, der er udlagt i fredningen, ved skilte langs stien, hvis der kan opnås enighed med ejeren eller brugeren eller i mangel af enighed ved fredningsnævnets tilladelse.

Fredningsnævnet finder imidlertid anledning til at præcisere, at fredningsnævnets notat af 9. august 2017 ikke omhandler den nu beskrevne situation, hvor der ikke er spørgsmål eller tvist omkring markering af den sti, der er udlagt i fredningen, men tvist om, hvorvidt der kan ske en yderligere og anderledes markering af, at der foruden en sti udlagt i fredningen er tale om en del af kvalitetsvandrestien i Mols Bjergerne. Det er fredningsnævnets opfattelse, at fredningsnævnet ikke kan eller bør udtale sig endeligt

om muligheden herfor, førend fredningsnævnet i givet fald måtte få forelagt en egentlig tvist mellem Syddjurs Kommune og en eller flere lodsejere om en konkret plejeplan.”

3. Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet behandlede sagen på et møde med besigtigelse den 3. september 2021 ved Martin Møller-Heuer og Bjarne Golles. Endvidere deltog Lisbeth og Johan Koed-Jørgensen med advokat Jens Glavind og advokat Louise Ravn Nielsen, Odder Kommune ved Bent Mortensen og Merete Johannsen og Danmarks Naturfredningsforening ved Ib Salomon og Else Jørgensen. Projektet blev indledningsvis drøftet. Der skete efterfølgende en besigtigelse af de fire lokaliteter for markeringspæle og skiltningen mod Blakshøj.

Det blev ved besigtigelsen indledningsvis afklaret, at tvisten mellem godsejeren og Odder Kommune reelt er, om kommunen mod godsejerens ønske kan markere det fredede stiforløb som en del af Vandreruten Horsens Fjord ved at bruge bestemte markeringspæle med den røde udfyldte cirkel, som bruges som markering af vandreruten. Det blev i den forbindelse fremhævet, at det er Aakær Gods opfattelse, at adgangen til i fredningen at etablere indretninger til området rekreative udnyttelse er en ret, som udelukkende tilkommer Aakær Gods og således ikke Odder Kommune.

Det blev herefter afklaret, at der ved punkt A ikke er eller har været en markering af den sti, der blev udlagt i fredningen. Denne sidste del af det udlagte stiforløb mod vest har ikke været brugt som sti i fredningen, idet der blev udlagt og markeret et andet og sydligere stiforløb. Odder Kommune oplyste, at problemet det sted alternativt kan løses ved at anbringe en markeringspæl på den anden side af skellet på naboejendommen. Markeringspælen ved punkt B var knækket og placeret tilbagetrukket fra grusvejen ved beplantningen. Markeringspælen ved punkt C var intakt. Der var ikke nogen markeringspæl ved punkt D. Kommunen oplyste, at problemet det sted kan løses ved at anbringe en markeringspæl på den anden side af skellet på naboejendommen.

4. Fredningsnævnets udtalelse

Ejendommen er omfattet af en fredningsdeklaration af 15. maj 1952 om fredning af Uldrup Bakker. Det fremgår af fredningen, at den ikke berører ejerens ret til at afslå eller tillade adgang til det fredede areal.

Ejendommen er endvidere omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 8. juli 1977 om fredning af arealer ved Sondrup og Åkjær. Der blev med fredningen udlagt stier, herunder den sti som er omfattet af sagen. Det blev desuden anført, at der udover den offentlige adgang, der måtte bestå på andet grundlag, blev givet offentligheden adgang til umotoriseret færdsel af de udlagte stier.

Fredningsnævnet bemærker, at der på den baggrund er offentlig adgang til stien, og at Aakær Gods ikke med henvisning til den forudgående fredning fra 1952 eller på andet grundlag kan hindre denne offentlige adgang.

Det er fredningsnævnets opfattelse, at det er en konsekvens af at udlægge en sti i en fredning, at tilsynsmyndigheden i nødvendigt omfang kan markere det udlagte stiforløb ved afmærkningspæle eller anden skiltning i hvert fald i en situation, hvor markeringen skete med den daværende godsejers samtykke. Det er således også i overensstemmelse med de faktiske forhold og den afmærkning, der skete efter fredningen. Det betyder konkret, at der kan ske afmærkning langs stien, når det er nødvendigt for at informere om ændringer i stiforløbet og således ved punkt B (ude ved grusvejen) og punkt C. Afmærkningspælene og informationstavlen kan udskiftes, hvis det er nødvendigt for formålet med afmærkningen.

Der er omvendt fredningsnævnets opfattelse, at tilsynsmyndighedens adgang til at markere stiforløbet ikke kan udstrækkes til mere end at markere stiforløbet, og at fredningen således ikke giver Odder Kommune mulighed for at udføre andre former for markeringer, herunder en markering af Vandreruten Horsens Fjord uden samtykke fra Aakær Gods.

Fredningsnævnet kan på den baggrund ikke træffe afgørelse om, at der anvendes markeringspæle eller informationstavler, som bruges til at markere Vandreruten Horsens Fjord.

Det bemærkes særligt om skiltningen til udsigtspunktet Blakshøj, at fredningsnævnet heller ikke kan træffe afgørelse om, at der skal ske en sådan skiltning, da adgangen ikke sker via en sti, som er udlagt i fredningen med det formål.

Fredningsnævnets kommunalt valgte medlem Bjarne Pedersen deltog ikke i besigtigelsen, men har deltaget i udtalelsen.

5. Klagevejledning

Der kan klages over fredningsnævnets afgørelser i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Der er Miljø- og Fødevareklagenævnet, som afgør, om der kan klages over fredningsnævnets udtalelse i sagen.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne udtalelse sendes til:

1. Bjarne Pedersen,
2. Aakær Gods ved Johan Koed Jørgensen,
3. advokat Jens Glavind,
4. Odder Kommune, sags id S2021-4093,
5. Bendt Nielsen,
6. Miljøstyrelsen,
7. Danmarks Naturfredningsforening, København,
8. Danmarks Naturfredningsforening, Odder,
9. Dansk Ornitologisk Forening, København,
10. Dansk Ornitologisk Forening, Odder,
11. Dansk Botanisk Forening, København,
12. Friluftsrådet, centralt,
13. Friluftsrådet, kreds Århus Bugt,
14. Region Midtjylland,
15. Slots- og Kulturstyrelsen.